

1. Onderwijs	9
2. Leefmilieu, Natuur en Water	31

COLOFON

EEN UITGAVE VAN

Frank Smeets, gedeputeerde

COÖRDINATIE

kabinet gedeputeerde Frank Smeets

REDACTIE

1ste Directie Onderwijs, 3de Directie Leefmilieu en Natuur,
Frank Smeets, Wim Rutten, Frank Vranken, Inge Verheyen

EINDREDACTIE

Frank Smeets

GRAFISCH ONTWERP, TYPOGRAFIE & COVERBEELD

Dion Boodts – Grafische producties,
Informatie & Onthaal, provincie Limburg

FOTOGRAFIE

Robin Reynders – Grafische producties, (5, 17–21, 40–47),

Eddy Daniels (6, 22–28), Frans Van Bauwel (48–51)

Misjel Decler (34–35, 42, 54–55)

DRUK

Drukkerij Paesen – Opglabbeek

PAPIER

Munken Lynx 80 gr/m² (binnenwerk), Arctic The Silk 250 gr/m² (kaft)

LETTERTYPES

Auto2 (*Underware*), Fresco (*Fred Smeijers*)

OPLAGE

1 400

D/2007/5857/93

Voorwoord.....	5
1. Onderwijs	9
1.1. Talen en Talenten	9
1.1.1. Talen	10
1.1.1.1. Nederlands	10
1.1.1.2. Buurtalen	11
1.1.1.3. Taalverfijning.....	14
1.1.2. Talenten	14
1.1.2.1. een goede studiekeuze	14
1.1.2.2. Overgang naar hoger onderwijs.....	16
1.2. Provinciaal onderwijs	19
1.2.1. Volwassenenonderwijs	19
1.2.2. Leerplichtonderwijs	22
1.2.3. Hoger onderwijs.....	30
2. Leefmilieu, Natuur en Water	31
2.1. Zuivere lucht.....	32
2.1.1. Van opeenvolgende campagnes naar doelgerichte CO2-aanpak	32
2.1.2. Verankeren en uitbouwen van het Steunpunt Duurzaam Bouwen	32
2.1.3. Gebiedsgerichte aanpak lucht	33
2.1.4. Een duurzame provincie geeft het goede voorbeeld	38
2.2. Helder water	38
2.2.1. Waterschappen en deelbekkenbeheerplannen	38
2.2.2. Structureren van de toepassing van de watertoets.....	39
2.2.3. Ruimte voor water in de ruimtelijke planning	40
2.2.4. Overstromingen voorkomen	40
2.2.5. Voorkomen van modder- en wateroverlast	40
2.2.6. Optimalisatie van overstorten	40
2.2.7. Rattenbestrijding.....	43
2.2.8. Aangepast instrumentarium	43
2.2.9. Water en natuur via projecten samen aanpakken	43
2.3. Propere bodem	43
2.3.1. Een proper Limburg vraagt afvalpreventie én acties op het terrein	44
2.3.2. Vervuiling met zware metalen effectief aanpakken.....	45
2.4. Rijke natuur	45
2.4.1. Natuur en landschap.....	50
2.4.2. Natuurverbindingen als groene ader	50
2.4.3. Bosgroepen als partner bij natuurrijke bossen	51
2.4.4. Natuurcentra als steunpunten voor NME op gebiedsniveau.	51

Voorwoord

Bijna een jaar geleden mocht ik mijn tweede legislatuur als gedeputeerde starten. Er werden mij bijna dezelfde bevoegdheden toebedeeld. Enkel Personeel werd ‘ingeruild’ voor Financiën en Begroting. Het beheren van quasi dezelfde bevoegdheden heeft als grote voordeel dat men kan voortbouwen en nadrukkelijker ingaan op het eerder uitgestippelde beleid. En dat doe ik dan ook heel graag. In deze beleidsnota licht ik deze dieper toe.

Voor Onderwijs hebben we de voorbije jaren toegespitst op de verdere verzelfstandiging van onze eigen scholen. Vanaf 1 januari zal dit gebeuren vanuit een intern verzelfstandigd agentschap (IVA). Heel wat bouwprojecten worden voorbereid, in de steigers gezet of afgerond. We plannen de nieuwbouw voor de PROVIL ION én een bouwhal voor de afdeling bouw van de PROVIL te Lommel, een sporthal te Voeren, ateliers en een sporthal voor de kunstschool te Hasselt. Daarnaast nemen we de nieuwe sporthal aan de handelsschool te Hasselt in gebruik.

Voor het onderwijs in onze provincie zullen we de komende jaren verbreden. Er zijn twee grote beleidslijnen: talen en talenten. In vergelijking met Vlaanderen lopen Limburgse scholieren meer leerachterstand op en participeren ze minder aan het hoger onderwijs. ‘Gelijke of goede onderwijskansen’ en ‘netoverschrijdende samenwerking’ staan hierbij centraal in ons beleid om deze achterstand weg te werken. We beginnen van jongsafaan: kleuters moeten zo jong mogelijk naar school. Vanaf daar starten we met het wegwerken van deze achterstand.

Het beleidsdomein Leefmilieu, Natuur en Water kunnen we samenvatten in vier kernbegrippen: zuivere lucht, helder water, propere bodem en rijke natuur.

Limburg heeft de rijkste natuur in Vlaanderen. Voor onze uiteenlopende landschappen, grote landschappelijke eenheden hebben we ze genoemd, ontwikkelden we een gebiedsgericht en gebiedsspecifiek beleid. Van onze Limburgse soorten adopteerde er al elke gemeente een. De soortenbescherming zullen we de komende jaren verbreden.

De afkalving van onze dieren- en plantenrijkdom moet stoppen. Hiervoor gaan we deze beleidslijnen meer in mekaar schuiven.

We willen de Kyotonorm halen. De opwarming van de aarde tegengaan, betekent ook minder fijn stof in de lucht. Duurzaamheid is hierbij een belangrijk thema. Voor integraal waterbeheer hebben we alle troeven in handen: de milieuvergunningen, de bekken- en deelbekkenplannen, de natte natuurverbindingen en oeverbeheerskomsten.

In het afvalbeleid willen we onze koppositie behouden.

Dit kaderend in een gezond financieel beleid voor onze provincie is voor mij een goede basis om er weer in te vliegen. Stap voor stap het proces te doorlopen en te werken naar een goed resultaat.

Frank Smeets
gedeputeerde

1. Onderwijs

Onderwijs. Iedereen krijgt er vroeg én laat mee te maken. Levenslang, van de kinderopvang tot het rusthuis zijn er heel wat instellingen dag in dag uit bezig om mensen kansen te geven, op te leiden, te vormen, te scholen, bij te scholen of te herscholen. Ook het provinciebestuur werkt hier actief aan.

1.1. Talen en Talenten

Ons algemeen beleid inzake onderwijs in de provincie dient gekaderd te worden in begrippen als 'gelijke of liever goede onderwijskansen' en 'netoverschrijdende samenwerking'. Het steunpunt onderwijs geeft elk jaar een brochure uit met daarin het globale aanbod van de provinciale initiatieven ten behoeve van de Limburgse scholen. Diverse provinciale diensten bundelen hun aanbod en stemmen dit af op de eindtermen en ontwikkelingsdoelen waaraan de scholen moeten voldoen. Het steunpunt staat in voor de pedagogische en didactische kwaliteit. Het steunpunt onderwijs zal vanaf komend jaar ook samen met de studiecél van de tweede directie jaarlijks een overzicht geven van de leerlingenpopulatie in onze Limburgse scholen. Dit beleidsinstrument bevat nuttige informatie voor scholen, schoolopbouwwerk, welzijnswerkers en het beleid in het algemeen. Daarnaast organiseert het steunpunt onderwijs ook de platformen basisonderwijs, secundair onderwijs en buitengewoon onderwijs. Op deze platformen ontmoeten de pedagogische begeleiders van de verschillende netten elkaar en worden de onderwijsinitiatieven in onze provincie netoverschrijdend besproken en voorbereid. De komende jaren zal het accent van de provinciale initiatieven liggen op talen en talenten. Talen omdat zij essentieel zijn in de communicatie en kennisoverdracht en daarbij denken we in de eerste plaats aan een goede kennis van het Nederlands. En in de twee-

de plaats denken we dat we met een goede kennis van vreemde talen een voorsprong kunnen nemen bij de verdere economische en socio-culturele ontwikkeling van onze provincie.

1.1.1. Talen

1.1.1.1. Nederlands

‘Goede onderwijskansen’ betekent dat elke Limburger mee moet kunnen. Een goede kennis van onze streektaal, het Nederlands, is daarvoor ontzettend belangrijk.

1.1.1.1.1. Kleuters

Met een project rond kleuterparticipatie willen we alle (allochtone, kansarme, financieel zwakkere, ...) ouders overtuigen om hun kleuters zo jong mogelijk naar de kleuterklas te sturen. Op die manier komt het kind van jongs af aan in contact met het Nederlands en voorkomen we dat het met een onoverbrugbare taalachterstand begint aan het lager onderwijs.

De inschrijving in een kleuterschool alleen volstaat niet. Het is vooral de actieve participatie en de betrokkenheid van de ouders die belangrijk zijn voor de ontwikkeling van de kleuter.

We gaan de kleuterparticipatie in Limburg daarom in kaart brengen en de knelpunten daarbij opsporen om vervolgens samen met partners op het terrein, zoals het schoolopbouwwerk, de CLB's, Kind en Gezin, de Gezinsbond, migrantenverenigingen en socio-culturele verenigingen, te zoeken naar oplossingen om te komen tot een zo groot mogelijke effectieve deelname van de kleuters aan het kleuteronderwijs.

Samen met het aansluitende lager onderwijs vormt het kleuteronderwijs immers de echte basis voor de verdere ontwikkeling van het kind.

1.1.1.1.2. Jongeren

We vermelden de inspanningen van het project ‘Horizontaal’ uit de Limburgovereenkomst. Hier wordt er spel- en lesmateriaal ontwikkeld dat 12-14 jarigen de kans biedt om een 10-tal beroepenvelden te verkennen en de daaraan gekoppelde taalvaardigheden te verwerven.

In de OKAN-klas (onthaalklas voor anderstalige nieuwkomers) van onze technische school in Eisden-Maasmechelen wordt intensief gewerkt aan het leren van de Nederlandse taal om mee te kunnen in het ‘gewone’ onderwijs. We bieden een ondersteuning aan alle OKAN-klasjes in Limburg.

Met een initiatief als tv-dictee, georganiseerd door ons Steunpunt Onderwijs,

in samenwerking met tv-Limburg, geven we jaarlijks een modern middel aan de scholen om in een tijd van creatieve, vrijgevochten sms-spelling en “turbotaal” nog eens extra aandacht te hebben voor de correcte schrijfwijze van het Nederlands.

1.1.1.3. Volwassenen

Via het ‘Huis van het Nederlands’ wordt anderstaligen de weg naar een gepaste opleiding in de Nederlandse taal gewezen. We zorgen ervoor dat anderstalige volwassenen een opleiding Nederlands tweede taal kunnen volgen die het best bij hem of haar past, gaande van de basiskennis tot academisch Nederlands.

1.1.1.2. Buurtalen

In een tweede groep taalprojecten leggen we de nadruk op de kennis van de buurtalen. Limburg heeft een zeer groot aangrenzend ‘buitenland’ waar Frans of Duits wordt gesproken.

Kennis van die buurtalen is voor Limburgers zowel economisch als cultureel belangrijk en dus ook een troef in de zoektocht naar een geschikte job of een handelspartner over de grens.

In het Euregioproject ‘CaroLingua’ krijgen scholen de kans om via uitwisselingen zowel leerlingen als leerkrachten intensief kennis te laten maken met de buurtalen Frans en Duits.

In een ander Europees project (Euregio Competentie Plus) krijgen leerlingen uit technische scholen, maar ook arbeiders, de kans om stages te doen in het Luikse of in de streek rond Aken. Het vakjargon voor hun beroep in het Frans of het Duits leren ze op deze manier beheersen. Daardoor krijgen ze een erkend getuigschrift dat hen toelaat om ook in die regio’s aan het werk te gaan. Omgekeerd komen ook mensen uit die regio’s naar ons om – bijvoorbeeld voor het invullen van knelpuntberoepen – het Nederlands te leren.

Met c@ke, een cd-rom die in een vorig Europees project is gemaakt, hebben we een instrument in de aanbieding dat voor werknemers in de horecasector de mogelijkheid geeft om het specifieke horecajargon ook in andere talen te leren.

We willen in de toekomst nog meer Limburgse scholen en scholieren de kans bieden om op eenvoudige wijze en op korte afstand deel te nemen aan deze taaluitwisseling. Het taalbad staat hierbij natuurlijk voorop, maar ook de culturele bagage wordt ermee verruimd.

Onze basis- en secundaire school in Voeren start vanaf dit schooljaar met lessen Duits vanaf het 1ste jaar secundair onderwijs (1 uurtje per week speelse initiatie zonder evaluatie) tot en met het 6de jaar secundair. De bedoeling is om dit te starten vanaf het

5de leerjaar lager onderwijs. Frans wordt er al gegeven vanaf het 3de leerjaar basisonderwijs.

In de stedelijke humaniora van Dilsen-Stokkem – die deel uitmaakt van onze scholengemeenschap – wordt er vanaf dit jaar geëxperimenteerd met het geven van een aantal vakken in het Engels.

1.1.1.3. **Taalverfijning**

We denken ook verder dan de aangrenzende talen. Zo wordt er nu nagedacht over een manier om allochtone jongeren in het laatste jaar van de humaniora de taal van hun ouders of grootouders beter te laten beheersen zodat ze in het bedrijfsleven dankzij hun meertaligheid een extra troef krijgen voor werk in bedrijven die handel drijven met zeg maar Italië, Polen, Marokko of Turkije. In het kader van de ontwikkeling van Limburg als ‘logistieke provincie’ kan dit zeker tellen. Op deze manier krijgen onze allochtone jongeren een taalvoorsprong in plaats van een taalachterstand.

1.1.2. **Talenten**

Goed onderwijs valoriseert en exploiteert de talenten van elk kind. We hebben in Vlaanderen het beste onderwijs ter wereld, maar niet elk kind kan daar ten volle van genieten. We moeten vermijden dat talent verloren gaat, dat is spijtig voor de samenleving maar vooral ook voor de persoon zelf.

We focussen ons hierbij op de scharniermomenten in de schoolloopbaan en willen daarbij alle goede krachten die reeds aanwezig zijn in onze provincie bundelen. De kleuterschool, de overgang van het basis- naar het secundair onderwijs én van het secundair naar het hoger onderwijs. Over kleuterparticipatie hebben we het al gehad.

1.1.2.1. **een goede studiekeuze**

We proberen van de keuze voor het ASO, TSO, KSO of BSO een bewuste keuze te maken. Tot vandaag is deze keuze nog te vaak bepaald door het watervalstelsel. Een leerling zet zo ‘hoog mogelijk’ in, lees ASO, faalt daar en zet dan maar ‘een stapje terug’ naar TSO, BSO, DBSO of leertijd. Door een gebrek aan succeservaringen dreigen dergelijke leerlingen uiteindelijk ongekwalificeerd en ontmoedigd het onderwijs te verlaten, Door echter bewust te kiezen voor de opleiding die het best beantwoordt aan de intrinsieke talenten van een leerling, voorkomen we dat hij of zij in de neerwaartse spiraal terechtkomt. Het omgekeerde effect wordt zelfs bereikt. Door succeservaringen in de gekozen opleidingen kan de interesse en de motivering van de leerling om verder te studeren aangewakkerd worden. We spreken dan van het ‘zalmmodel’. Zo komt ieders talent op de juiste plaats terecht.

Er staat een nieuw Interreg-project op stapel dat in Euregionaal verband de oorzaken, gevolgen en oplossingen voor de ongekwalificeerde uitstroom in kaart wil brengen. Jongeren die zonder diploma of getuigschrift de schoolbanken verlaten, staan het zwakst op de arbeidsmarkt. Hierdoor gaat heel wat talent verloren. Dit moeten we voorkomen.

In het 'communicatieproject' in de Limburgovereenkomst komt deze problematiek van de juiste studiekeuze uitgebreid aan bod, onder andere door intensieve informatiestromen naar de ouders toe.

Het project 'leren thuis leren' uit de Limburgovereenkomst gaat studenten uit de lerarenopleiding van de Limburgse hogescholen kansarme leerlingen thuis begeleiden. Door intensieve contacten met de leerling maar ook met zijn ouders wordt getracht de motivering bij de leerling van de eerste graad middelbaar onderwijs op peil te brengen en te houden. Van thuis wordt een goede leerplek gemaakt. En geleerd wordt hoe een planning om te studeren moet gemaakt worden, enz. om zo een succesvolle schoolloopbaan te kunnen uitbouwen. Op deze manier wordt niet alleen de kansarme leerling geholpen, maar krijgt ook de leraar in spe meer inzicht in en begrip voor de situatie waarin veel jongeren zich bevinden.

In het project uit de Limburgovereenkomst 'Knappe koppen kiezen technisch' worden leerlingen van het 6de leerjaar basisonderwijs in contact gebracht met bedrijven en bedrijfsleiders en daarna ook met technische scholen uit de omgeving. Zo kunnen ze met eigen ogen zien wat een technisch beroep nu eigenlijk betekent en hopen we dat de leerling een bewuste studiekeuze kan maken die het best bij zijn talenten aansluit.

Door het RTC (regionaal technologiecentrum) worden aan de scholen mogelijkheden geboden om in contact te komen en te werken met hoogtechnologische machines die een school zichzelf niet kan permitteren. Op deze manier wordt geprobeerd om de schoolse opleiding beter aan te passen aan de reële vraag vanuit het bedrijfsleven. Ook de scholen zelf proberen door rechtstreekse samenwerking met bepaalde bedrijven meer mogelijkheden te krijgen om hun opleidingen up to date te houden. Zo wordt het talent van de leerlingen optimaal uitgebouwd.

Omdat sommige schoolverlaters nog niet beschikken over de gewenste arbeidsattitudes, is in de Limburgovereenkomst het project 'Will's Kracht' uitgewerkt. Hier werken leerlingen, leerkrachten, ouders en bedrijfsleven aan het omschrijven en ontwikkelen van de juiste arbeidsattitudes voor de schoolverlaters. Bedoeling is dat die attitudes uiteindelijk opgenomen worden in de te bereiken vakoverstijgende eindtermen voor het secundair onderwijs.

Leerlingen uit het deeltijds onderwijs proberen we een voltijds engagement aan te bieden. Naast de twee dagen les op school zoeken de centra voor deeltijds onderwijs

een stageplaats in het bedrijfsleven voor de andere drie dagen. Voor leerlingen die nog niet arbeidsrijp zijn proberen we de tekortkomingen (taalgebruik, stiptheid, werken in groep, opdrachten uitvoeren, ...) weg te werken via brugtrajecten en voortrajecten.

1.1.2.2. Overgang naar hoger onderwijs

Een derde scharniermoment is de doorstroming naar het hoger onderwijs. Veel jongeren geraken nooit aan dit scharniermoment omdat het in een vorige etappe van hun schoolloopbaan al is fout gelopen. En dat is zeer jammer. Want er zijn zeer zeker heel wat jongeren die bekwaam zouden zijn om hoger onderwijs succesvol af te sluiten maar die nooit de kans gekregen hebben. Financiële barrières, taalproblemen of een moeilijke en niet motiverende thuissituatie weerhouden hen er vaak van om hun talenten optimaal te ontplooiën.

Om de overgang naar hoger onderwijs te begeleiden is er het mentorproject in het kader van de 'kansensbank'. Samen met de Universiteit Hasselt wil de provincie jong gediplomeerden, die het zelf allemaal hebben meegemaakt, inschakelen om beginnende studenten te begeleiden. Hoe los je een geldprobleem op? Wat als je ouders niet achter je studiekeuze staan? Of je hebt een totaal andere culturele achtergrond? Een zorgvuldig gekozen mentor met ervaring met gelijkaardige problemen zal de student in het eerste trimester als een persoonlijke begeleider helpen om deze moeilijkheden te overwinnen.

In het Limburgs studiefonds zijn middelen opgenomen om financieel zwakkere jongeren een renteloze lening toe te staan om toch te kunnen studeren.

In de sector van de ouderenzorg zoeken wij naar voldoende gekwalificeerd personeel om aan de uitbreiding van het aantal rusthuisbedden in onze provincie ook de nodige zorg te geven. Onze rol is hierbij het passende onderwijsaanbod te realiseren. Hierbij streven we naar het afstemmen van de verschillende opleidingen in ouderenzorg, voorzien we in bijscholing en in sensibilisering van de jongeren om te kiezen voor een job in de ouderenzorg.

Voor al deze projecten, we noemen ze de Kansensbank, werd extra 125.000 euro vanuit het onderwijsbudget voorzien en aangevuld met 60.000 euro vanuit welzijn. Vanzelfsprekend behouden de financiën toegekend vanuit de Limburgovereenkomst hun bestemming en doen we beroep op Europese middelen waar het kan om deze projecten al dan niet grensoverschrijdend te realiseren.

marges

papierformaat

invoer

ende lun

26

1.2. Provinciaal onderwijs

Naast het algemeen beleid voor het onderwijs in de provincie gefocust op talen en talenten, is het provinciebestuur zelf ook onderwijsverstrekker.

Om beide beleidslijnen goed uit elkaar te houden, wordt het provinciaal onderwijs vanaf 1 januari 2008 bestuurd vanuit een intern verzelfstandigd agentschap, een IVA. Hierdoor zetten we het proces van verzelfstandiging van onze provinciale scholen en de scholengemeenschappen verder.

1.2.1. Volwassenenonderwijs

De onderstaande tabel geeft een evolutie van de lestijdenpakketten zoals die ingericht worden in de provinciale centra voor volwassenenonderwijs (PCVO).

Met de 117.105 lestijden worden ruim 8000 cursisten opgeleid.

De lerarenopleiding in Diepenbeek maakt vanaf dit schooljaar niet langer deel uit van de provinciale CVO's. De opleiding is omgevormd tot VZW LIMLO in samenwerking met de PHL en KHLim. Deze samenwerking maakt dan weer deel uit van het 'Limburgs overlegplatform lerarenopleiding' met XIOS hogeschool, Universiteit Hasselt, de Katholieke Universiteit Leuven en de Orangerie uit Diest.

In onze 4 centra voor volwassenenonderwijs bieden wij volwassenen de gelegenheid om alsnog een diploma te behalen (tweedekansonderwijs) of om zich bij te scholen. Talent kan zo blijvend ontwikkeld en aangescherpt worden.

Momenteel wordt er gewerkt aan het oprichten van 2 consortia voor volwasse-

Tabel 1: Evolutie van de lestijdenpakketten

	lestijden- pakket 2003/2004	lestijden- pakket 2004/2005	lestijden- pakket 2005/2006	lestijden- pakket 2006/2007	lestijden- pakket 2007/2008
PCVO lerarenopleiding Diepenbeek	17.421	19.586	18.900	19.261	(17.244 VZW LIMLO)
PCVO Maasland Maasmechelen	33.981	39.538	38.153	42.651	42.620
PCVO Moderne Talen Hasselt	58.028	52.200	52.199	52.398	51.249
PCVO Handel Hasselt	16.204	13.820	13.820	13.890	15.104
PCVO Talen-Informatica Voeren	7.252	7.610	7.390	7.827	8.132
totaal	132.886	132.754	130.462	136.027	117.105

nenonderwijs in onze provincie. In deze consortia worden zowel de centra voor volwassenenonderwijs als de centra voor basiseducatie netoverstijgend samengebracht. Zo kunnen we ook het diverse aanbod beter op elkaar afstemmen en rationaliseren.

1.2.2. Leerplichtonderwijs

De tweede tabel geeft een overzicht van het aantal leerlingen in kleuter, lager en secundair onderwijs die we op 3 september 2007 in de verschillende instellingen van het eigen provinciaal onderwijsnet mochten verwelkomen.

Vooraf onze kunstschool en de opleiding tot verpleegkundige zitten de laatste jaren in de lift.

Ook de twee jaar geleden opgestarte opleidingsvorm 4 voor type 3-leerlingen in PROVIL ION (BUSO Lommel) groeit gestaag. In deze onderwijsvorm krijgen normaalbegeefde kinderen met een autismespectrumstoornis de kans om op een aangepaste manier toch de leerstof van het secundair onderwijs te verwerken. Vandaag vindt de school nog onderdak in het aangepaste oude ziekenhuis van Lommel maar ondertussen worden er plannen getekend en is er geld voorzien voor een nieuwbouw op de campus van de Provinciale school PROVIL in Lommel. Hiervoor is er een budget voorzien van 2.500.000 euro, gevormd door 550.000 euro overgedragen uit het Limburgfonds, 1.000.000 Agion middelen en 950.000 euro eigen middelen.

In 2008 voorziet de buitengewone dienst ook nog een bedrag van 950.000 euro voor een bouwhal voor de bouwafdeling van PROVIL Lommel. De bouwbedrijven waarmee de school samenwerkt zullen bouwmaterialen ter beschikking stellen en zo hun bijdrage leveren tot een gezamenlijke bekommernis: een goede praktijkopleiding in de bouw.

De sporthal voor de handelsschool ten bedrage van 1.600.000 euro staat momenteel in de steigers en de plannen voor de uitbreiding van de ateliers voor de kunstschool geraamd op 3.200.000 euro werden in de vorige jaren reeds begroot.

In de komende jaren plannen we nog de bouw van een sporthal bij onze lagere en secundaire school in 's Gravenvoeren. Dit gebeurt in samenwerking met de gemeente Voeren die zal instaan voor de aanleg van de omgeving, de parking en een nieuwe toegangsweg tot de school. Die sporthal zal dan naschools ook gehuurd worden door de gemeente. Voor de kunstschool wordt een samenwerking onderzocht tussen de provincie, BLOSO en de stad Hasselt voor de bouw van een sporthal en wachten we op de start van het DBFM-project om de verdere uitbreiding van de leslokalen te realiseren.

Recent werden de nieuwe gebouwen in Voeren, Diepenbeek en DBSO Maasmechelen opgeleverd. Zo blijft de provincie investeren in goede en moderne schoolgebouwen.

Tabel 2: Leerlingen in de provinciale scholen

SCHOOLJAAR	00/01	01/02	02/03	03/04	04/05	05/06	06/07	07/08
	feb-01	feb-02	feb-03	feb-04	feb-05	feb-06	feb-07	sep-07
KLEUTER- EN LAGER ONDERWIJS								
Prov. Kleuterschool Voeren Berneauweg	49	56	71	71	58	62	75	68
Moelingen	38	45	53	53	38	30	39	36
Martensvoeren	12	12	12	12	10	9	12	16
Prov. Lagere school Voeren	197	208	197	197	227	229	259	243
TOTAAL	296	321	333	333	333	330	385	363
SEC. ONDERWIJS - VOLLEDIG LEERPLAN								
PSS Voeren	301	314	325	307	326	297	292	322
PSS Kunst	308	374	416	458	542	556	609	653
PSS Verpleegkunde	226	241	257	275	292	350	352	450
PIBO Tongeren	251	245	273	284	263	259	276	290
PROVIL Lommel	706	696	734	703	688	679	699	717
PROVIL Lommel - deeltijds beroeps	71	80	81	85	82	75	72	65
PROVIL - BUSO Lommel	83	83	68	65	67	78	98	97
PTS - Maasmechelen	325	319	310	346	326	258	282	245
PTS - Deeltijds beroeps - Maasmechelen	100	90	70	64	78	81	70	60
PTS - Onthaalonderwijs - Maasmechelen	48	31	54	54	30	45	40	30
PMS Diepenbeek	327	314	323	359	356	369	335	325
pss Diepenbeek	591	580	558	539	575	569	609	635
Prov. Handelsschool Hasselt	1.002	961	925	888	788	703	672	640
Middenschool van de Prov. Handelschool Hasselt	148	148	134	125	117	139	128	130
TOTAAL	4.487	4.476	4.528	4.552	4.530	4.458	4.534	4.659
TOTAAL PER SCHOOLJAAR	4.783	4.797	4.861	4.885	4.863	4.788	4.919	5.022

1.2.3. Hoger onderwijs

De afdeling verpleegkunde ("A2") kan al enkele jaren na elkaar meer studenten inschrijven (zie tabel 2). Daarmee doen we een sterke inspanning om het tekort aan verplegend personeel weg te werken.

Ook de Provinciale Hogeschool Limburg mag een hoger aantal studenten inschrijven dit academiejaar (+ 2,8%). Concreet gaat het om bijna 4 000 studenten.

Vanaf volgend academiejaar (2008-2009) zou de nieuwe opleiding 'Pop en Rock' van start moeten gaan. Die moet dit jaar als nieuwe opleiding door het Nederlands-Vlaamse Accreditatie Orgaan (NVAO) goed bevonden en erkend worden, zodat ze volwaardige bachelor diploma's kan uitreiken.

Die accreditatieprocedure staat trouwens de komende jaren al onze opleidingen te wachten. De hogeschool zal inhoudelijk en organisatorisch niets onverlet laten om de vereiste kwaliteitslabels te halen. Zonder is overleven in het nieuwe hoger onderwijslandschap immers niet meer mogelijk.

Een ander aandachtspunt voor onze hogeschool is de samenwerking met andere hogescholen en universiteiten om een grotere rationalisering van het aanbod en meer efficiëntie te verkrijgen op vlak van onderwijs en onderzoek. Ons Limburgs belang hierbij is om samen zo'n groot mogelijk aanbod van hogere opleidingen in Limburg te kunnen aanbieden. Want opleidingen in Limburg zijn nog altijd een sleutel voor een hogere participatie van Limburgers aan het hoger onderwijs.

Meer studenten brengen ook meer praktische en logistieke besommeringen met zich mee. Vandaar dat er vandaag nog gewerkt wordt aan de verbouwing van het gebouw van gezondheidszorg in de stad en dat we nieuwe ateliers voor kunst plannen, misschien ook in de stad. De opleiding groenmanagement krijgt een praktijkruimte in Genk, een samenwerking met sociale werkplaats De Winning-Groenwerk. En de plannen voor de herinrichting van de Elfde-Liniestraat tot een hogeschoolplein, liggen al lang klaar, maar wachten op 'groen licht' van de stad.

De provincie is als bestuur ook betrokken bij de universiteit Hasselt (UH). De UH werkt volop aan de voorbereiding van de nieuwe opleiding Rechten, in samenwerking met de universiteiten van Maastricht en Leuven. Ook hier geldt de vaststelling hoe groter het aanbod, hoe meer Limburgers de stap zetten naar het hoger onderwijs. En ook om deze uitbreiding onderdak te bieden, heeft de universiteit bouwplannen in de stad Hasselt.

OPENING 19

1. Open het document
2. Het laatste document
3. Maak een link naar
4. Het laatste document

highlighter

2. Leefmilieu, Natuur en Water

“een klare kijk op zuivere lucht, helder water, propere bodem en rijke natuur”

Limburg heeft een rijke natuur, de rijkste van Vlaanderen. We hebben uiteenlopende landschappen, met elk hun eigenheden en eigenaardigheden. We hebben ze aangeduid in elf landschappelijke eenheden, waarvoor we telkens een gebiedsgerichte en gebieds-specifieke visie ontwikkelen en hier ook vorm aan geven samen met onze partners op het terrein. We hebben vele zeldzame dieren en planten, die we elders in Vlaanderen niet terugvinden. Het zijn onze Limburgse soorten. Elke gemeente adopteerde er al één. We willen hiermee verder gaan. Gemeenten en organisaties ondersteunen die op het terrein acties ondernemen om onze biodiversiteit in stand te houden of zelfs te verbeteren. Dat is dringend nodig want onze biodiversiteit gaat elk jaar achteruit. Het provinciebestuur heeft de “countdown 2010” onderschreven, wat wil zeggen dat we in 2010 een kentering willen brengen in de afkalving van onze dieren- en plantenrijkdom.

Naast “een rijke natuur”, introduceren we nog drie kernbegrippen om ons provinciaal natuur- en milieubeleid te vatten: “zuivere lucht”, “helder water” en “propere grond”. Als we de Kyotonorm halen in onze provincie, gaan we de opwarming van de aarde tegen. Dat betekent ook minder fijn stof in onze lucht. We hebben de instrumenten in handen om werk te maken van integraal waterbeheer: de milieuvergunningen, de bekken- en deelbekkenbeheerplannen, de natte natuurverbindingen en oeverbeheers-overeenkomsten. Dit alles moet in 2015 leiden tot het behalen van de zuiverheidsgraad van ons oppervlaktewater vooropgesteld door de Europese waterrichtlijn. Tenslotte wil het provinciebestuur ook verder werken aan een provinciaal afvalbeleid volgens de ladder van Lansink. Limburg staat in Vlaanderen voor op dit vlak. We willen onze koppositie behouden.

Een klare kijk op een rijke natuur, zuivere lucht, helder water en propere grond is

nodig wil het provinciebestuur de Limburgers sensibiliseren en warm maken voor een gevarieerde natuur en een gezond leefmilieu. Want dat is een zaak van iedereen. Een volkswijsheid zegt: “Wil je de wereld veranderen, begin dan met jezelf”. Of een adagium uit de milieubeweging zegt: “Think globally, act locally en change personally”. Het provinciebestuur wil hier graag het voortouw in nemen.

2.1. Zuivere lucht

luchtkwaliteit verbeteren door de kyotonorm te halen en zelfs beter te doen:

- sensibiliseren van duurzaam bouwen en wonen;
- minder autoverkeer door duurzame mobiliteit;
- correcte milieuvergunningen voor bedrijven;
- eigen provinciale voorbeeldfunctie.

(project 5 Milieubeleidsplan 2004-2008)

2.1.1. Van opeenvolgende campagnes naar doelgerichte CO²-aanpak

De aandacht voor energiebesparing en voor een beperking van de uitstoot van broeikasgassen zal de komende jaren alleen nog maar toenemen. De provincie moet daarin haar verantwoordelijkheid blijven nemen. Voortbouwend op de verschillende succesvolle campagnes van de voorbije jaren kan het bestuur samen met de relevante actoren (Interelectra, het Steunpunt Duurzaam Bouwen, het Centrum Duurzaam Bouwen (CeDuBo), de bouwfederaties, middenveldorganisaties, gemeenten, ...) verder werken aan de beperking van de CO²-uitstoot. We willen dit doen op een actieve manier, met concrete campagnes, waarbij we tegelijkertijd enerzijds en sensibiliserende boodschap uitdragen naar de Limburger én anderzijds effectief iets doen aan de beperking van de CO²-uitstoot. Bij elke campagne zullen we de effecten op de CO²-uitstoot in kaart brengen.

2.1.2. Verankeren en uitbouwen van het Steunpunt Duurzaam Bouwen

De provincie werkte de voorbije jaren aan de uitbouw van een eigen beleid inzake duurzaam bouwen en wonen. Ze werkte hiervoor samen met diverse partners.

Eind 2005 ging het Actieplatform Duurzaam Bouwen van start. Het is een initiatief van de provincie Limburg, het CeDuBo in Heusden-Zolder en de Bond Beter Leefmilieu (BBL), de Vlaamse milieukoepel. Het project kreeg EFRO-steun via het Doelstelling 2-programma.

Het Steunpunt Duurzaam Bouwen, gehuisvest in het CeDuBo, is de stuwende kracht

achter dit Actieplatform. Het Steunpunt wil samen met dit nieuwe netwerk het tot stand komen van concrete voorbeeldprojecten stimuleren en de bestaande bouwpraktijk 'verduurzamen'. Het project kan gebruik maken van de EFRO-subsidies tot eind november 2007 (EFRO-project 2.2.7./D2/976).

Al de actoren die bij het project werden betrokken, zijn over het algemeen erg enthousiast over de resultaten en de dynamiek die het Steunpunt deed ontstaan. De inspanningen die werden gedaan voor de oprichting van het Steunpunt en het organiseren van het Limburgse netwerk, moeten verder kunnen blijven renderen. De provincie zal met de partners zoeken naar de beste manier om het Steunpunt een permanent karakter te geven. Er zal een nieuw EFRO-project worden ingediend, zodat via Europese middelen het Steunpunt ook in 2008 en later extra projectfinanciering ter beschikking krijgt voor specifieke acties. Ook andere partners en gemeenten kunnen zich inschrijven voor een aantal acties. De provinciale inbreng zal dan fungeren als cofinanciering.

De provincie kan via het Steunpunt het Limburgse beleid inzake duurzaam bouwen en wonen verder afstemmen. De verschillende Limburgse beleidssectoren (milieu, wonen, ruimtelijke ordening, ...) kunnen samen afspraken maken met het Steunpunt. Het Steunpunt zal voor de provincie belangrijke campagnes en projecten helpen uitvoeren en realiseren:

- Enerzijds zal het planadvies voor particulieren worden ingeschreven in de doelstellingen van het Steunpunt.
- Anderzijds willen we in 2008 werk maken van een vervolg op de succesvolle actie 'Elke Dag ZONdag'.
- Tenslotte willen we een brede campagne rond isolatie van woningen voorbereiden. Uit onderzoek blijkt namelijk dat op dit vlak nog heel wat werk kan worden gedaan met haalbare financiële middelen. We willen die campagne ook laten aansluiten op de resultaten van de energiescans bij particulieren die in opdracht van het Vlaamse gewest worden uitgevoerd door Interelectra.

2.1.3. Gebiedsgerichte aanpak lucht

In het kader van een gebiedsgerichte aanpak voor industrieterreinen willen we, onder leiding van de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM), meewerken aan het terugdringen van de schadelijke uitstoot van fijn stof door de industrie. Om tot een optimaal resultaat te komen is een multidisciplinaire aanpak nodig. Naast het milieutechnische aspect is het luik volksgezondheid zeer gelijkwaardig. De werking binnen de stuurgroep Genkzuid is hiervan een goed voorbeeld.

2.1.4. Een duurzame provincie geeft het goede voorbeeld

Als overheid vragen we aan bedrijven en burgers allerlei inspanningen voor een beter milieu. Het provinciebestuur mag daarom haar eigen voorbeeldfunctie niet verwaarlozen. Het intern milieuzorgsysteem moet permanent opgevolgd en verbeterd worden. Ook de buitendiensten moeten systematisch werk maken van de eigen milieuzorg.

De provinciale gebouwen moeten een voorbeeld zijn van duurzaam bouwen. Dat moet nog meer zichtbaar zijn voor bezoekers en gebruikers.

De provincie zal haar volledige patrimonium doorlichten om na te gaan waar er mogelijkheden zijn voor groendaken en duurzame energietoepassingen (zonne-energie). Daarenboven moet er rationeel omgegaan worden met water.

De provinciale domeinen moeten een milieuvriendelijk onderhoud krijgen. De keuze om daarbij geen bestrijdingsmiddelen meer te gebruiken is in principe reeds genomen. De nodige maatregelen worden geïmplementeerd bij de verschillende diensten.

2.2. Helder water

integraal waterbeheer volgens volgende principes:

- infiltreren, bufferen en begeleiden van oppervlaktewater
- spaarzaam met grondwater
- zorgvuldig met lozingen
- afstemmen met andere waterbeheerders: Vlaanderen, gemeenten en wateringen

(project 1, 2, 3, 4 en 5 Milieubeleidsplan 2004-2008)

2.2.1. Waterschappen en deelbekkenbeheerplannen

De provincie zal de werking van de waterschappen verder helpen uitbouwen en ondersteunen met een secretariaat. Omdat de eerste versie van de deelbekkenbeheerplannen zeer snel moest opgesteld worden, zal de eerste herziening (ten laatste vóór 2012) bijzonder grondig moeten gebeuren. De provincie wenst bij het uitbouwen van de waterschappen rekening te houden met de wensen en verwachtingen van de deelgenoten.

Ondertussen willen we, met alle partners die aanwezig zijn in de waterschappen, afspraken maken over de acties die voorzien zijn in de huidige deelbekkenbeheerplannen. Het waterschap moet uitgroeien tot een forum waar deze concrete acties besproken worden, afgesproken welk de prioriteiten zijn en op welke manier de verschillende beheerders kunnen samenwerken om tot realisatie van de acties over te gaan. Het waterschap wordt naast een overlegorgaan ook hét loket, het aanspreekpunt voor alle

water(loop)-gerelateerde problemen zoals gezamenlijke watertoets, de relatie met ruimtelijke planning, enz.

Op basis van dit organisatiemodel willen we praktijkervaring opdoen. We willen concrete projecten uit de deelbekkenbeheerplannen uitvoeren in overleg met alle partners.

De wateringen kunnen een centrale rol toebedeeld krijgen in dit organisatiemodel. In dat geval worden de wateringen een uitvoerings- en projectagentschap van het waterschap.

In de loop van volgend jaar zullen een aantal belangrijke projecten vorm krijgen in de plannen of op het terrein:

- Bilzen
- Wellen: Kleine Herk wachtbekken Nutsstraat, Zangstraat overwelling
- Tongeren: Diets-Heur, Vreeren-Nerem doortocht
- Voeren: wachtbekken op de beek
- Halen: wachtbekken ijzerenbeek
- Borgloon: Golmeerzouwbeek
- Riemst: buffering en herlegging van Millenbeek, doortocht Molenbeek Membruggen
- Gingelom: wachtbekken Boenebeek
- Zonhoven: verleggen van de slangbeek
- Zandopvang eindergatloop Overpelt - Neerpelt
- Dringende herstellingen en slibsaneringen: hermanderingsprojecten Ezelsbeek, Emissarie, Zwarte Beek en andere, veiligheidscoördinatie; participatie landinrichting Grote Nete, projecten deelbekkenbeheerplannen
- Vismigratiekelpunten Aabeek en Itterbeek en andere
- Wachtbekken Herk Hoenshoven
- Kikbeek fase II

We willen ook andere partners kansen bieden en ondersteuning geven om projecten uit te werken. We denken hierbij concreet aan projecten inzake draagvlakverbreding voor het uitvoeren van werken op het snijvlak van waterbeheersing en natuur. Partners in deze zijn, naast de wateringen, samenwerkingsverbanden als Water & Land, de regionale landschappen, landbouworganisaties, natuurverenigingen.

2.2.2. Structureren van de toepassing van de watertoets

De watertoets is een goed instrument om in de toekomst bijkomende wateroverlast te voorkomen. Om een maximaal effect te bereiken, moeten niet enkel de lokale besturen geïnformeerd en gesensibiliseerd worden, maar ook de architecten, de opdrachtgevers en ook particulieren. Verder moet met de andere waterbeheerders

afgesproken worden wie waar instaat voor de advisering en hoe die advisering op één lijn kan gehouden worden.

2.2.3. Ruimte voor water in de ruimtelijke planning

De inbedding van overstromingsgebieden en waterlopen in de ruimtelijke planning is absoluut nodig om verdere aantasting van deze natuurlijke overstromingsgebieden te voorkomen.

2.2.4. Overstromingen voorkomen

De aanleg van wachtbekkens én behoud en inrichting van overstromingsgebieden blijft belangrijk voor het voorkomen van overstromingen. De diverse overstromingszones die onderzocht werden in het kader van de DuLo-waterplannen en deelbekkenbeheerplannen zullen verder uitgewerkt worden in de schoot van het waterschap. De geplande realisaties worden in overleg uitgevoerd.

Bij de realisatie van dergelijke retentiezones zullen we extra aandacht hebben voor de meerwaarde inzake natuur en landschap die een dergelijk project kan opleveren.

2.2.5. Voorkomen van modder- en wateroverlast

De problemen met wateroverlast en modderoverlast in Zuid-Limburg vragen het intensief verder zetten van de huidige aanpak. De aanpak door middel van erosiebestrijdingsmaatregelen moet uitgebreid worden tot heel het hellend gebied van Voeren tot Halen. Hieraan moet intensief verder gewerkt worden, via een gestructureerd overleg, omdat alleen een gebiedsdekkende aanpak leidt tot echte resultaten. De bestaande samenwerkingsverbanden moeten in het kader van de waterschappen versterkt worden en zo mogelijk moeten er nieuwe initiatieven komen, waar projecten op stapel staan.

2.2.6. Optimalisatie van overstorten

Heel wat rioleringen zijn aangelegd zodat de focus nu geleidelijk verlegd wordt naar de optimalisatie van overstorten om de vuilvracht die in waterlopen terecht komt te reduceren, gekoppeld aan buffering om versnelde afvoer, tegen te gaan. De optimalisatie kan bestaan uit het afkoppelen van hemelwater en/of het aanleggen van bijkomende ruimte om water te stockeren.

In het kader van de provinciale machtigingen wordt een inventaris van gemeentelijke overstorten gemaakt. Op basis hiervan zullen we een prioriteitenlijst opstellen, waarbij onderzocht wordt in hoeverre een aantal overstorten kunnen geoptimaliseerd worden. Overleg voor sanering met Aquafin, Interaqua en de gemeenten moet hiertoe opgezet worden.

2.2.7. Rattenbestrijding

De provincie werkt al jaren aan het bestrijden van muskusratten in en rond de waterlopen. Dit heeft veel succes, zodat de afspraken tussen Vlaams Gewest, provincie en gemeenten nu moeten herbekeken worden.

2.2.8. Aangepast instrumentarium

Het is nodig maatwerk te leveren in functie van de ruimtelijke en natuurlijke bestemming van de waterlopen en de terreinbezetting aan de oevers. Wij ijveren voor een gediversifieerde en op maat gesneden aanpak voor het onderhoud van eigen en andere onbevaarbare waterlopen. Hiervoor zijn aangepaste instrumenten nodig.

- een duidelijke atlas met de gewenste visie, bestemming en daaraan gekoppeld het onderhoud van de waterloop op een gedetailleerde schaal. Dit moet een dynamisch instrument kunnen zijn.
- Uitbreiding van het ondersteunend instrumentarium: om waterloopprojecten beter te onderbouwen wordt steeds meer beroep gedaan op modelleringen (hydraulische en hydrologische modellen) en specifieke inventarisaties (opmeting van terreinen en waterlopen voor waterberging, ecologische inventarisaties, enz.)

2.2.9. Water en natuur via projecten samen aanpakken

Door de nieuwe structuur inzake waterbeheersing, concreet door de oprichting van de waterschappen, zijn er nieuwe kansen en mogelijkheden voor provinciale initiatieven én samenwerkingsverbanden.

Met de projecten van de deelbekkenbeheersplannen zullen we die projecten selecteren waar er een goede combinatie wordt gemaakt van water en natuur. Op basis van onze gebiedsgerichte aanpak en met een nieuwe 'waterschappen' kunnen we partners en middelen samenbrengen om op het terrein dingen te realiseren.

In de praktijk kan dit leiden tot 'water'projecten die aangevuld worden met 'natuur'projecten in de ruimtere omgeving, waarbij bovendien ook maatregelen worden getroffen inzake toekomstig beheer en gebruik. Een dergelijke aanpak kan ook invulling geven aan de 'natte' natuurverbindingsgebieden waarvoor de provincie verantwoordelijk is.

2.3. Propere bodem

een provinciaal afvalbeleid met Limburg.net: speerpunt: natuur- en afvalvriendelijke tuin ondersteuning bij projecten voor bodemonderzoek en sanering

(cf. project 6 Milieubeleidsplan 2004-2008)

2.3.1. Een proper Limburg vraagt afvalpreventie én acties op het terrein

Eind juni 2007 loopt de huidige gezamenlijke sensibilisatiecampagne van de provincie en de voormalige Limburgse afvalintercommunales (nu Limburg.net) ten einde. Er werd door de Provinciale Hogeschool een evaluatieonderzoek uitgevoerd waaruit onder meer de blijvende noodzaak aan sensibilisatie bleek.

Limburg.net en de provincie Limburg zullen in de toekomst nog meer de nadruk leggen op actieve sensibilisatiecampagnes. Mogelijke acties richten zich zowel op de burger (herbruikbare tassen, brooddozen, ...), als op specifieke doelgroepen (zwerfvuil, afvalbeheer bij bouwwerken, afvalarme evenementen, ...). In het kader van het Limburgs Afvaloverleg (LAO) zullen beide partners, provincie en Limburg.net, verder overleggen. De werking van de kringloopcentra zal vanuit het LAO gestuurd worden. Hierbij zal aandacht gaan, zowel naar de doelstellingen inzake hergebruik als naar sociale doelstellingen.

In het kader van het LAO zullen bijzondere projecten worden opgezet, vanuit een samenwerking tussen het provinciebestuur en Limburg.net, die een meerwaarde opleveren, ruimer dan louter huishoudelijk afval.

Een eerste campagne die we op ruime schaal willen organiseren gaat over de natuur- en afvalvriendelijke tuin. We stellen vast dat heel wat partners actief zijn op dit vlak, maar dat er juist daardoor een versnippering van krachten is. Onder het motto 'samen sterk' wil de provincie Limburg, samen met Limburg.net, een dergelijke sensibilisatiecampagne opzetten, waarbij een brede paraplu wordt aangeboden voor de projecten van verschillende geïnteresseerde partners.

Doelstellingen zijn:

- minder groenafval op de containerparken
- minder chemische bestrijdingsmiddelen in de tuin en in het grondwater
- meer natuurlijke stapstenen in de bebouwde omgeving.

Samen met de regionale landschappen, Toerisme Limburg, de gemeenten en de natuurverenigingen willen we werk maken van een campagne tegen zwerfvuil op en rond onze toeristische netwerken. Ook het Vlaamse niveau geeft prioriteit aan deze thematiek. Eventueel kan, in samenwerking tussen gewest, provincie, regionale landschappen en gemeenten, gestart worden met een proefproject.

Met het Steunpunt Duurzaam Bouwen willen we ten slotte werk maken van een betere afvalpreventie en selectie bij bouwwerken. Op dit vlak kan nog erg veel gebeuren. De voordelen van een dergelijke campagne slaan ook op veiligheid, hinder en gezondheid. Een nieuwe EFRO-aanvraag moet opnieuw dynamische mogelijkheden opleveren voor het Steunpunt Duurzaam Bouwen.

2.3.2. **Vervuiling met zware metalen effectief aanpakken**

De samenwerking van het provinciebestuur met de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM), Actief Bodembeheer de Kempen (ABDK) en de provincie Antwerpen in het kader van het Interreg-project BeNeKempen werpt steeds meer vruchten af. Na een geslaagde screening van de particuliere tuinen en het putwater in de loop van 2006 werd in 2007 de voorbereiding opgestart van een grootschalige opkuisactie van non-ferro assen in particuliere opritten en tuinen. In het jaar 2008 moet de inventarisatie van de te behandelen tuinen voltooid zijn en moet de uitvoering van de werken kunnen opstarten.

Dit kan alleen maar door een goede samenwerking van de partners in het BeNeKempen-project, de betrokken gemeentebesturen en het bedrijf Umicore.

Ondertussen wordt er ook verder gewerkt aan een methodiek om de gemeentelijke zinkassenwegen aan te pakken. Hiertoe zal in Lommel een proefproject uitgevoerd worden.

Tenslotte is het belangrijk dat we zicht krijgen op de gezondheidsgevolgen van de langdurige blootstelling van de bevolking aan kleine dosissen zware metalen. Daarom werkt het provinciebestuur mee aan het Blootstellingsonderzoek Noorderkempen (BONK) dat wordt georganiseerd in het kader van het Vlaamse Cadmiumplan van Vlaams minister Kris Peeters, nu Hilde Crevits. Op basis van een wetenschappelijke steekproef van 1200 personen wil men een duidelijk beeld krijgen van de gezondheidsgevolgen van langdurige blootstelling. De eerste resultaten zullen in het voorjaar 2008 beschikbaar gesteld worden.

2.4. **Rijke natuur**

- biodiversiteit: countdown 2010.
- Limburg is rijk aan soorten en landschappen. Dit is de basis voor onze leefkwaliteit en het toerisme. Daarom willen we die specificiteit van de natuur in onze provincie versterken door de GLE's (Grote Landschappelijke Eenheden) verder uit te werken en de soortenbescherming te verbreden en te verdiepen.
- Gezonde bossen dankzij de werking van de bosgroepen

(cf. project 1, 2 en 4 Milieubeleidsplan 2004-2008)

2.4.1. **Natuur en landschap**

In de vorige legislatuur hebben we de 'GLE-methodiek' ontwikkeld. Het is een middel om op een gestructureerde manier aan natuur- en landschapsbehoud te doen. Per 'Grote Landschappelijke Eenheid' of GLE zoeken we partners om vanuit een gezamenlijke visie acties op het terrein te verwezenlijken.

We hebben de afgelopen jaren in elk van onze GLE's projecten opgezet, meestal in nauwe samenwerking met de regionale landschappen, maar ook met andere partners, zoals het Limburgs Steunpunt Rurale Ontwikkeling (LISRO), verschillende wateringeng, de Nationale Boomgaardenstichting (NBS), Toerisme Limburg, De Vlaamse Landmaatschappij (VLM) en het Agentschap Natuur en Bos (ANB).

Hierbij werd vooral bij het grote publiek aandacht gevraagd voor de rijkdom van de natuur en de pracht en de verscheidenheid van het landschap. Dat gebeurde met de opening van nieuwe wandelroutes, de uitbouw van een natuureducatief netwerk of een knooppunt in de streek, landschapskranten en zelfs landschapsdoedagen. Hierdoor werd een breed draagvlak gecreëerd voor natuur- en landschapsontwikkeling.

Na de verbreding moeten we nu meer oog hebben voor de verdieping: het bereiken van de natuurdoelstellingen. De biodiversiteit moet omhoog en de eigenheid van elk landschapstype willen we nog meer versterken.

Daarom is het goed dat we het gebiedsgericht en het soortgericht natuurbeleid laten samen sporen.

Met het project 'Gemeenten adopteren Limburgse soorten' hebben we een voorbeeld gegeven van soortenbescherming tot op het lokale niveau: heel concreet en resultaatgericht. We willen dit project voortzetten als Interregproject. Zo kunnen we onze werkmethode uitbreiden naar de naburige provincies. We gaan voor meerdere 'rode lijst soorten' en we willen naast de gemeentebesturen en de natuurverenigingen ook allerlei andere doelgroepen (socio-cultureel, jeugd, ...) betrekken. Op het einde van deze legislatuur zou het beter moeten gaan met de bedreigde dieren en planten in onze provincie.

2.4.2. **Natuurverbindingen als groene ader**

Het aanleggen van bovenlokale natuurverbindingen is een uitgesproken provinciale taakstelling. In het bindend gedeelte van het provinciaal ruimtelijk structuurplan Limburg (PRSL) zijn daarom 44 droge natuurverbindingen en 36 natte natuurverenigingen afgebakend. We willen dan ook voor deze provinciale natuurverbindingsgebieden een aangepaste visie ontwikkelen. De leidraad voor de ontwikkeling van de verbindingen ligt in de wetenschappelijke voorstudies die door het Provinciaal Natuurcentrum worden opgemaakt. In deze studies wordt aangegeven welke typische dieren- en plantensoor-

ten baat hebben bij de realisatie van de natuurverbindingen en welke maatregelen nodig zijn om de biodiversiteit te versterken. Aan de hand van deze studies kunnen dan gerichte projecten op het terrein uitgevoerd worden.

Een eerste natuurverbinding wordt momenteel gerealiseerd in de Demervallei te Diepenbeek (natuurverbinding nummer 63).

Daarnaast wordt in overleg met het Vlaamse Gewest en de andere provincies gestreefd naar eenvoudiger procedures voor afbakening, planning en inrichting van de natuurverbindingen.

Het provinciale aankoopbeleid zal steeds meer kaderen in deze gebiedsgerichte en soortgerichte aanpak, inclusief de natuurverbindingen.

2.4.3. Bosgroepen als partner bij natuurlijke bossen

De Limburgse bosgroepen zijn een succes. Op dit moment worden meer dan 15.000 ha bos beheerd door leden van de bosgroepen. Dit is meer dan 6% van de oppervlakte van onze provincie en meer dan 30% van het Limburgse bosareaal. Daarnaast tellen de vijf Limburgse bosgroepen samen 1612 leden. Beide aantallen gaan nog elk jaar in stijgende lijn. Op deze manier dienen de bosgroepen een dubbel doel. In de eerste plaats zorgen ze voor beter beheerde en gezonde bossen, in de tweede plaats zijn ze een factor van participatie en betrokkenheid van burgers bij het provinciale en Vlaamse natuurbeleid.

Ook een economische factor speelt mee, met name de verkoop van hout. Deze activiteit is sinds 2007 opgenomen in een aparte coöperatieve van de Limburgse bosgroepen.

In 2008 blijft het provinciebestuur de vijf Limburgse bosgroepen ondersteunen op basis van een samenwerkingsovereenkomst met elk van de vijf vzw's. Op deze manier kunnen we personeel en knowhow ter beschikking stellen én een breed aanbod aan vorming en activiteiten aanbieden.

Tegelijkertijd kunnen we de bosgroepen inschakelen in de gebiedsgerichte aanpak in de verschillende grote landschappelijke eenheden.

2.4.4. Natuurcentra als steunpunten voor NME op gebiedsniveau.

De provinciale gebiedsgerichte werking inzake natuur en landschap willen we ook consequent doortrekken naar de natuur- en milieueducatie (NME). We willen inhoud geven aan een aantal steunpunten voor NME op streekniveau. Dit zullen we doen door NME te ontwikkelen op niveau van de verschillende Grote Landschappelijke Eenheden (GLE's) én dit aan te bieden via centra en poorten, aansluitend bij deze specifieke gebieden.

Enkele voorbeelden van dergelijke centra zijn:

- de Wissen als centrale poort tot Maasvallei

- Nieuwenhoven als NME-centrum voor vochtig Haspengouw
- De Watersnip in de vallei van de Zwarte Beek
- Het bosmuseum Gerhagen voor de Westlimburgse naaldbossen
- De Wulp als centrum in de vallei van Dommel en Warmbeek

We willen de dynamiek in de andere GLE's aangrijpen voor ontwikkeling van een eigen NME-poot. We denken hierbij aan het voorbeeld van de NME-ontwikkelingen in Kempen-Broek en de geplande uitbouw van een NME-initiatief in De Wijers.

Het Provinciaal Natuurcentrum (PNC) in Bokrijk zal een centrale rol spelen. Van hieruit worden alle provinciale NME-activiteiten gecoördineerd. Voldoende expertise en mankracht wordt samengebracht om in eigen beheer en via samenwerking op een structurele en projectmatige manier een gebiedsgericht NME-aanbod uit te werken en aan te bieden.

De verschillende centra en poorten zullen als ontvangstruimte en locatie voor NME fungeren, gestuurd vanuit het PNC.

Daarnaast zal het PNC ook het zenuwknoppunt voor de MOS-werking (Milieu-zorg op School) blijven. Dit succesvol project dat NME op school brengt moet verder uitgebouwd worden. Een nieuw accent wordt de begeleiding van de scholen nadat ze hun logo's haalden. Hier zal de begeleiding evolueren van procesbegeleiding naar inhoudelijke begeleiding.

Tenslotte zal inzake NME de werking van LIMNET bijgestuurd worden volgens de resultaten van de doorlichting. Dit houdt het verbreden naar verschillende doelgroepen (allochtonen, basiseducatie, ...) in en het verbreden naar educatie over duurzame ontwikkeling (EDO). Ook de streekgerichte educatie krijgt, in het kader van onze gebiedsgerichte werking extra aandacht.

Op deze manier wordt het PNC een echt zenuwcentrum voor de NME in de provincie. Het fungeert als coördinatiecentrum (LIMNET), laboratorium (nieuwe NME-projecten) en expertisecentrum (advies en begeleiding) voor NME in Limburg. En in de volgende jaren moeten we misschien ook een andere invulling geven aan de permanente tentoonstelling in Het Groene Huis. Het PNC vervult op deze wijze op een deskundige wijze de provinciale kerntaak inzake NME.

